

Halvårsrapport for utdanning, vår 2024

Utdanningsråd Mads Gravås

Norges delegasjon til EU, Brussel, 18. juli 2024

Contents

Innledning og oppsummering	2
Kommisjonens arbeid våren 2024.....	5
Forslag om en europeisk grad i høyere utdanning – en høyere utdanningspakke	5
Det europeiske kompetanseåret.....	6
Rådets arbeid våren 2024	8
Det belgiske formannskapet	8
EUs uformelle ministermøte om utdanning Brussel 29. februar - 1. mars 2024	8
Rådsanbefaling «Europe on the Move» om større muligheter og økte ambisjoner for læringsmobilitet i utlandet.....	9
Rådskonklusjoner om evidensinformert politikk for utdanning	10
Kunstig intelligens i utdanningen	11
Forventninger fremover	12
Ungarsk formannskap høst 2024	12
Rådskonklusjoner og rådsanbefalinger	12
Møter/konferanser.....	12
Det europeiske råd - Strategisk agenda 2024-2029	13
Europakommisjonens politiske prioriteringer 2024-2029	13

Innledning og oppsummering

Våren 2024 har vært preget av valg til Europaparlamentet¹ og at Europakommisjonen har gjennomført sitt arbeidsprogram for 2024, og sine seks politiske prioriteringer² for perioden 2019-2024. Våren 2024 har EU også fortsatt å håndtere ulike kriser som krigene i Ukraina og i Midtøsten, og for Ukraina er nå forhandlinger om medlemskap i EU i gang.

Valget til Europaparlamentet viser en høyredreining generelt, men økningen skyldes i hovedsak gode valg i store medlemsland som Tyskland, Frankrike, Italia og Spania. Det brede, pro-europeiske sentrum (EPP, S&D og Renew) holder imidlertid stand selv om flertallet krymper fra 59 prosent til 56 prosent³.

Tyske Ursula von der Leyen ble 18. juli gjenvalgt for en ny periode som president av Europakommisjonen, portugisiske António Costa er valgt til president for Det europeiske råd og estiske Kaja Kallas forventes å bli EUs nye høyrepresentant for utenrikssaker. Roberta Metsola er gjenvalgt som leder av Europaparlamentet.

Under den politiske prioriteringen «for å fremme europeisk livsstil» har Europakommisjonen våren 2024 fremmet forslag om en fremtidig europeisk grad innen høyere utdanning, som Europakommisjonens president Ursula von der Leyen lanserte i sin State of the Union tale i 2023. En mulig fremtidig europeisk grad er frivillig å innføre, men krever endringer i nasjonale lovverk/kvalifikasjonsrammeverk. EUs medlemsland vil derfor bruke god tid på å diskutere en mulig europeisk grad i høyere utdanning.

Den tidligere italienske statsministeren Enrico Letta leverte i april 2024 en rapport om fremtiden for det indre marked⁴. I Lettas rapport trekkes forskning, innovasjon og utdanning frem som en femte frihet, og det europeiske utdanningsområdet, en kommende mulig europeisk grad, europeiske universiteter⁵ og Erasmus+ for «alle» på videregående skole nevnes spesielt. Lettas rapport sammen med en kommende rapport om Europas konkuranseevne fra tidligere sentralbanksjef Mario Draghi vil viktige bidrag til diskusjonen om Europas veivalg.

Det europeiske råd (DER) vedtok torsdag 27. juni en strategisk agenda⁶ for perioden 2024-2029. Strategisk Agenda handler om EUs politiske prioriteringer som vedtas av EUs stats- og regjeringsledere hvert femte år i sammenheng med valget til Europaparlamentet og i forkant av utnevnelsen av ny EU-kommisjon.

Den strategiske agendaen vil ha tre hovedpilarer; 1) et fritt og demokratisk Europa, 2) et sterkt og sikkert Europa og 3) et velstående og konkurransedyktig Europa. Den strategiske agendaen skal bidra til å gjøre Europa mer suverent og bedre rustet til å håndtere fremtidige utfordringer. Behovet for å investere i utdanning og kompetanse gjennom hele livet og talentmobilitet i og utenfor Europa fremheves under hovedpilar 3.

¹ Se sammensettingen av det nye parlamentet [her](#). Europaparlamentet konstituerer seg endelig 16. juli.

² Europakommisjonens seks politiske prioriteringer for perioden 2019-2024 kan leses [her](#). Europakommisjonens arbeidsprogram for 2024 kan finnes i sin helhet [her](#).

³ EU-delegasjonen og andre har skrevet en rekke analyser av parlamentsvalget, se f.eks. Forbruker-, oppveksts- og likestillingsråd Marie Osnes [halvårsrapport](#) 9. juli 2024 side 7.

⁴ [Enrico Letta - Much more than a market \(April 2024\) \(europa.eu\)](#).

⁵ [European Universities initiative - European Education Area \(europa.eu\)](#).

⁶ Les mer om EUs strategiske agenda [her](#).

Europakommisjonens president Ursula von der Leyen presenterte 18. juli 2024 sine politiske prioriteringer for perioden 2024-2029⁷ under overskriften «Europe's Choice. Utdanning og kompetanse nevnes flere steder i de politiske retningslinjene og spesielt under prioriteringen «A new plan for Europe's sustainable prosperity and competitiveness» og «Tackling the skills and labour gaps». Det er samsvar mellom Rådets strategiske agenda og Europakommisjonens politiske retningslinjer.

Første januar 2024 markerte at EØS-avtalen er 30 år. EØS-avtalen er mer enn et marked og er blant annet et verdifelleskap med felles sett av regler. EØS/EFTA-landene er EUs nærmeste, mest integrerte samarbeidspartnere. I forbindelse med markeringen av EØS 30 år hadde EØS/EFTA-landenes ministere en felles uttalelse⁸ som hvordan EØS-avtalen har bidratt å utvikle EØS-områdets økonomi og samfunn.

Regjeringen oppnevnte i mai 2022 et utvalg som skulle vurdere erfaringene fra EØS-avtalen og andre avtaler Norge har hatt med EU de siste ti årene. Utvalget leverte sin utredning 11. april⁹ og viser erfaringene fra EØS-samarbeidet de siste ti årene, siden forrige utredning fra 2012¹⁰. Utredningen er meget velskrevet og leseverdige. Utdanning er ikke mye omtalt i selve utredningen, men EØS-avtalen sikrer at Norge i Erasmus+ deltar på lik linje med EUs medlemsland, og gjennom Erasmus+ deltar Norge i Det europeiske utdannings-samarbeidet. Det overordnede målet for utdannings-samarbeidet i EU er å bygge Det europeiske utdanningsområdet¹¹ innen 2025.

Europakommisjonen har satt i gang arbeidet med utarbeidelsen av neste programperiode av Erasmus+ (2028-2034) og et første forslag til program er forventet vår/sommer 2025. For å påvirke Erasmus+ til å være mest mulig relevant og brukervennlig, samt at programmet samsvarer med prioriteringer i norsk utdannings- og ungdomspolitik, har Norge utarbeidet et posisjonsnotat¹². Posisjonsnotatet er sendt til EU-kommisær for innovasjon, forskning, kultur, utdanning og ungdom, Iliana Ivanova, 7. juni 2024, og legger til grunn fem overordnede prinsipper som Norge mener neste program bør bygge på; kontinuitet og stabilitet, klare overordnede prioriteringer, økt søkelys på effekt (impact), proporsjonalitet og synergier med andre EU-programmer.

Det belgiske formannskapet til EU våren 2024 har vært et effektivt og godt formannskap på utdanningssiden og levert på viktige områder som større muligheter og ambisjoner for læringsmobilitet i utlandet, evidensinformert politikk for utdanning og på kunstig intelligens i utdanningen.

Det ungarske formannskapet planlegger rådskonklusjoner om strategiske partnerskap innen utdanning og opplæring, og muligens behandlet forslag til rådсанbefaling attraktive og bærekraftige karriereveier innen høyere utdanning.

Det europeiske kompetanseåret, som har vært innlemmet i EØS-avtalen, ble avsluttet 8. mai 2024, men tematikken slutter ikke med dette og som sitert av Margrethe Vestager, Executive Vice

⁷ Se Europakommisjonens politiske retningslinjer 2024-2029 [her](#).

⁸ Se mer informasjon [her](#) og [her](#). En egen [EFTA-kommentar](#) viser betydningen av EØS-avtalen i mer detalj.

⁹ NOU 2024:7 Norge og EØS: Utvikling og erfaringer kan leses [her](#). En engelsk oversettelse av kapittel 1 kan leses [her](#).

¹⁰ NOU 2012:2 Utenfor og innenfor – Norges avtaler med EU kan leses [her](#).

¹¹ [Homepage - European Education Area \(europa.eu\)](#).

¹² Se [nyhetssak](#) på Kunnskapsdepartementet sider. Her finnes den norske posisjonen til neste programperiode av Erasmus+ (2028-2034), samt midtveisevaluering av inneværende programperiode (2021-2027)/sluttevaluering programperioden 2014-2020 og lenke til norsk strategi for norsk deltakelse i Erasmus+ og Det Europeiske utdanningsområdet.

President of the European Commission for a Europe fit for the Digital Age, *“The end of the European Year of Skills is more of a beginning — a beginning with a renewed focus, enthusiasm, and obligation to take action”*.

Denne halvårsrapporten tar for det Europakommisjonen og Rådets arbeid våren 2024 og forventinger fremover.

Kommisjonens arbeid våren 2024

Forslag om en europeisk grad i høyere utdanning – en høyere utdanningspakke

Europakommisjonen la i 27. mars 2024 frem et forslag «blueprint» for en fremtidig europeisk grad innen høyere utdanning. Europakommisjonens president Ursula von der Leyen lanserte en europeisk grad i sin State of the Union tale i 2023, og er en del av Europakommisjonens arbeidsprogram for 2024. En europeisk grad kobles til arbeidet med Europas fremtidige konkurransekraft og å gi europeiske borgere en sterkere europeisk identitet.

Forslaget om en europeisk grad er en del av en pakke; med en meddelelse om en fremtidig europeisk grad og to forslag til rådsanbefalinger. Den første gjelder forslag til rådsanbefaling om å bedre europeiske kvalitetssikrings- og godkjenningssystemer i høyere utdanning og Europakommisjonen inviterer medlemsstatene og høyere utdanningsinstitusjoner til å forenkle og forbedre sine kvalitetssikringsprosesser og -praksis. Den andre gjelder forslag til rådsanbefaling om attraktive og bærekraftige karriereveier for ansatte innen høyere utdanning omhandler blant annet arbeid med å anerkjenne ansattes arbeid med transnasjonal utdanning.

Forslaget er ifølge Europakommisjonen et viktig steg mot etableringen av Det europeiske utdanningsområdet innen 2025, der læringsmobilitet er hovedregelen, utdanning på tvers av land er automatisk godkjent og studentene eksponeres for minst to EU-språk i graden de tar.

En mulig fremtidig europeisk grad er frivillig og har som mål å ytterligere styrke det transnasjonale samarbeid innen høyere utdanning ved å redusere administrative og legale barrierer for samarbeid. Forslaget omfatter bachelorgrader, mastergrader og doktorgrad (ph.d.).

Forslaget utfordrer ikke medlemstatenes kompetanse på utdanning og den akademiske friheten, siden innføring av graden er frivillig. Likevel om graden blir en realitet krever det endringer i nasjonale lovverk/kvalifikasjonsrammeverk på frivillig basis. EUs medlemsland ønsker derfor å buke god tid på å vurdere konsekvensene ved å innføre en slik grad, før denne eventuelt vedtas.

Meddelelsen om en europeisk grad skisserer to veier frem mot en grad avhengig av medlemstatenes forutsetninger. Den ene måten er via en «label». En slik «label» bli gitt som et tillegg til fellesgrad som oppfyller de foreslåtte kriteriene for en europeisk grad. Den andre måten er en ny europeisk grad basert på de foreslåtte felles kriteriene og som er forankret i nasjonal lovgivning. Graden kan enten bli tildelt i fellesskap av flere universiteter fra forskjellige land eller muligens av en europeisk juridisk enhet etablert av f.eks. en europeisk universitetsallianse. En mulig europeisk grad og juridisk status for universitetsallianser er gjenstand for 10 ulike pilotstudier (6 om europeiske grad og 4 om legal status). De foreløpige resultatene fra disse pilotene ble avsluttet i april 2024 og presentert på en konferanse¹³ 29-30 april 2024. Endelig rapport er imidlertid ventet i november 2024, og dette er ytterligere en grunn til at EUs medlemsland ønsker å vente med å ta beslutning om en europeisk grad eller ikke.

Europakommisjonen vil støtte medlemslandene med å etablere en europeisk grad og forslår blant annet å etablere en «European Degree exploratory action» for å understøtte dette arbeidet, finansiert over Erasmus+-programmet. Når et slik tiltak kan finansieres avventer medlemstatenes beslutning.

¹³ Se mer om avslutningskonferansen [her](#).

Mer informasjon:

- Europakommisjonens pressemelding finner [her](#).
- Det er opprettet en egen side om en europeisk grad [her](#). Her finnes også selve kriteriene for hva som kan kalles en europeisk grad, inkludert forslag til rådsanbefalinger om å bedre europeiske kvalitetssikrings- og godkjenningssystemer i høyere utdanning og om forslag om attraktive og bærekraftige karriereveier for ansatte innen høyere utdanning.
- Et faktaark om en europeisk grad [her](#).

Det europeiske kompetanseåret

Det europeiske kompetanseåret, som har vært innlemmet i EØS-avtalen, har vart fra 9. mai 2023 til 8. mai 2024.

Det europeiske kompetanseåret har hatt som mål å styrke Europas konkurransekraft, øke deltakelse i arbeidslivet og bedre folks ferdigheter og kompetanse. Å styrke livslang læring skal primært skje gjennom å:

- Investere i utdanning og opplæring som er mer effektiv og inkluderende.
- Styrke relevans (folks ferdigheter og kompetanse). Dette skal skje gjennom samarbeid mellom arbeidslivets parter og andre interessenter slik at folks ferdigheter og kompetanse møter arbeidsmarkedet behov.
- Avstemme folks ambisjoner med de ferdigheter som kreves på arbeidsmarkedet spesielt i forhold til det grønne og digitale skiftet. Å nå ut til nye grupper er viktig, spesielt kvinner i sektorer der de er underrepresenterte, unge mennesker og folk som ikke er under opplæring eller utdanning.
- Tiltrekke arbeidskraft til Europa fra tredjeland med de rette ferdighetene. Det skal bli lettere å godkjenne kvalifikasjoner for tredjelands borgere.

Mangel på arbeidskraft er stor i enkelte yrker og dette har vært sentralt i Det europeiske kompetanseåret. Europakommisjonen la derfor 20. mars 2024 frem en handlingsplan mot arbeidskraftmangel der støtte til kompetanseheving og utdanning er essensielt¹⁴.

Formålet med et såkalt europeisk år er følgende: «*European Years are years which are given a theme, usually to raise awareness across the EU about a particular subject*». Der er derfor begrenset hva skal resultater en kan forvente seg etter kun ett år annet en nettopp å øke bevisstheten om tema for det europeiske året. Europakommisjonen ser da også det europeiske kompetanseåret som en begynnelse:

“The end of the European Year of Skills is more of a beginning — a beginning with a renewed focus, enthusiasm, and obligation to take action”.

Margrethe Vestager, Executive Vice President of the European Commission for a Europe fit for the Digital Age

¹⁴ Du kan lese mer om handlingsplan mot arbeidskraftmangel i arbeidsråd Kristina Jullum Hagens halvårsrapport for våren 2024 [her](#).

Europakommisjonen peker likevel på noen erfaringer fra Det europeiske kompetanseåret og viktigheten av kompetanse:

Skills as a strategic asset for EU industrial policy	Green Deal Industrial Plan
A focus on small and medium enterprises	SME Relief Package Eurobarometer on Skills Shortages, recruitment and retention strategies in SMEs
Joint action on skills in the EU	Barcelona Joint Tripartite Statement Action plan on labour and skills shorthages in the EU
Skills development in critical technologies	Net-zero skills academies on solar, hydrogen, raw materials and cybersecurity Digital education and skills package
Supporting job transitions	ESF+ Social Innovation call for proposals for upskilling vulnerable young people Proposal for a Council Recommendation on a reinforced Quality Framework for Traineeships ESF+ Social Innovation+ call to address long-term unemployment
Attracting talent	EU Talent Pool Learning Mobility Recognition of third country nationals qualifications

Blant de som har deltatt i aktiviteter under Det europeiske kompetanseåret sier deltakerne at de har blitt mer oppmerksom på EUs kompetansepolitikk, er mer villing til å delta på kurs som øker egen kompetanse og mener at det europeiske kompetanseåret har hatt en positiv innvirkning på eget liv.

Europakommisjonen antyder noen områder som vil bli aktuelle i tiden fremover:

- Gi alle muligheter til kompetanseheving
- Ha en strategisk dialog om kompetanse/ferdigheter på tvers av sektorer
- «Skills first»
- Tiltrekke seg talenter fra tredjeland
- Fremme at kompetanseutvikling er en investering, ikke en kostnad
- Styrke yrkesfag (VET) for Europas konkurransekraft

Det er også verd å merke seg at behovet for å investere i utdanning og kompetanse gjennom hele livet og talentmobilitet i og utenfor Europa fremheves i Strategisk agenda 2024-2029 vedtatt av Det europeiske råd (DER) torsdag 27. juni og i Europakommisjonens politiske retningslinjer 2024-2029 lagt frem av Europakommisjonens president Ursula von der Leyen 18. juli 2024.

Mer informasjon:

- Sluttrapport 30. april 2024 for Det europeiske kompetanseåret kan sees [her](#).
- Avslutningskonferansen for Det europeiske kompetanseåret i opptak kan sees [her](#).
- En presentasjon over de viktigste resultatene av Det europeiske kompetanseåret kan sees [her](#).

Rådets arbeid våren 2024

Det belgiske formannskapet

Det belgiske formannskapet har hatt seks overordnede prioriteringer:

1. Beskytte demokratiet, rettstat og samhold
2. Styrke EUs konkurransekraft
3. Fremme en grønn og rettferdig omstilling
4. Styrke EUs sosiale og helsemessige agenda
5. Migrasjon og asyl- beskytte mennesker og grenser
6. Fremme et globalt Europa

På utdanningsområdet hadde belgiske formannskapet det fire overordnede prioriteringer:

1. Evidensbasert utdanning
2. Mobilitet, studentmobilitet og balansert mobilitet
3. Livslang læring
4. Digital utdanning

Det belgiske formannskapet arrangerte et uformelt ministermøte 29.februar-1. mars 2024 om mobilitet, studentmobilitet og balansert mobilitet, og på EUs utdanningsministres møte 13. mai vedtok de rådskonklusjoner evidensbasert utdanning og rådsanbefalinger om mobilitet, studentmobilitet og balansert mobilitet «Europe on the Move», samt hadde en debatt om kunstig intelligens i utdanningen.

EUs uformelle ministermøte om utdanning Brussel 29. februar - 1. mars 2024

Det belgiske formannskapet arrangerte et uformelt utdanningsministermøte 29. februar til 1. mars, med tema internasjonal læringsmobilitet i høyere utdanning. Statsråd Oddmund Hoel og ambassadør Jørn Gloslie deltok på møtet og hadde innlegg.

Utdanningsministrene fremhevet læringsmobilitet som en av Europas største mest synlige suksesser og mest samlenende for EU og dets borgere. Erasmus+programmet er et av de mest synlige europeiske prosjektene for elever og studenter i alle aldre, ansatte, utdanningsinstitusjoner og myndigheter. Erasmus+, fremmer personlig utvikling, hjelper elever, studenter og voksne til å forbedre sine ferdigheter.

Landene har imidlertid svært ulike utgangspunkt for læringsmobilitet, og opplever ulike utfordringer med hensyn til finansiering, studentboliger, brain-drain og ubalanse i spesielt inngående helgradsmobilitet. På møtet ble tatt til orde for at problemstillingen om ubalanse i inngående helgradsmobilitet må diskuteres videre på europeisk nivå. Medlemslandene fulgte dette opp i rådsanbefalingen "Europe on the Move" ved å be Europakommisjonen innen 2025 om å «*produce a study on opportunities, challenges and impacts of balanced mobility (including credit and degree mobility) in the EU, taking into account the various consequences of the brain circulation phenomenon*».

Rådsanbefaling «Europe on the Move» om større muligheter og økte ambisjoner for læringsmobilitet i utlandet

EUs ministre med ansvar for utdanning vedtok 13. mai rådsanbefalingen «*Europe on the Move*» om større muligheter og økte ambisjoner for læringsmobilitet i utlandet. Rådsanbefalingen er en oppdatering av rådsanbefalingen «*Youth on the Move*» fra 2011, og innen 2030 skal:

- Minst 23% av alle studenter i høyere utdanning skal ha hatt et læringsopphold i utlandet.
- Minst 12% av alle elever på yrkesfag (VET) i videregående opplæring skal ha hatt et studieopphold i utlandet.
- Medlemslandene skal videre kollektivt jobbe mot et mål om at 20% av alle som har et læringsopphold i utlandet kommer fra grupper med færre muligheter, og Europakommisjonen inviteres i den forbindelse til innen utgangen av 2026 å komme opp med en metode for å måle en mer inkluderende politikk for læringsmobilitet.
- Rådsanbefalingen uttrykker også spesifikke ambisjoner knyttet til mobilitet for lærere og læringer (innen yrkesfag).

De økte ambisjonene er mindre en Europakommisjonens opprinnelige forslag¹⁵, men målene høyere enn nåværende mål på 20% for høyere utdanning og 8% for yrkesfaglig opplæring.

Målene er satt på EU-nivå, og medlemslandene skal etter evne bidra til å nå målet. Ovennevnte mål kan revideres av Rådet etter et nytt forslag fra Europakommisjonen (innen 2026 og i samarbeid med medlemslandene) om ny metode for å samle inn data for læringsmobilitet i høyere utdanning og den kommende revideringen av det strategiske rammeverket for utdanning og opplæring. Rådet er ellers klar og tydelig på at de økte målsetningene for læringsmobilitet ikke skal legge bindinger for det meste Multiannual Financial Framework fra 2028.

Europakommisjonen foreslå opprinnelig at 20% av alle som har et læringsopphold i utlandet skal komme fra grupper med færre muligheter. Medlemslandene støtter intensjonen med dette, men ønsker ikke å sette mål nå primært på grunn av metodiske utfordringer. Europakommisjonen utfordres dermed til innen 2026 å komme opp med en metode for å måle en mer inkluderende politikk for læringsmobilitet.

Medlemstatene skal støtte opp under strategiske diskusjoner på europeisk, nasjonalt og regionalt nivå om mulige internasjonaliserings- og mobilitetsstrategier og innen 2026 informere Europakommisjonen om eksisterende eller planlagte strategier som støtter opp under rådsanbefalingen. Medlemslandene modifiserte dermed Europakommisjonens forslag om at alle medlemsland skulle utvikle nasjonale handlingsplaner for 2025-2030 innen mai 2025, samt å rapportere til Europakommisjonen om dette.

Rådsanbefalingen sees som et viktig steg for å gjøre automatisk godkjenning av utdanning en realitet, og medlemslandene bes også vurdere å ta ytterligere steg for å ratifisere UNESCOs globale konvensjon for «*the Recognition of Qualifications concerning Higher Education to improve the fair and transparent recognition of third-country qualifications*». Rådsanbefalingen tar også til orde for at medlemslandene vurderer å gjøre mobilitet til en integrert del av all utdanning, og viser i den forbindelse prestisjetiltakene i Erasmus+ som Europeiske universiteter (EUI), sentre for fremragende yrkesfag (CoVE), innovasjonsallianser, Erasmus+ lærerakademier som gode virkemiddel for å bygge opp en kultur for mobilitet. Rådsanbefalingen adresserer også promotering av EU som studiedestinasjon.

¹⁵ Europakommisjonen foreslo opprinnelig 25% for høyere utdanning og 15% forelever i yrkesfag.

Onsdag 15. november 2023 presenterte Europakommisjonen en talent- og mobilitetspakke¹⁶ med flere nye initiativer som skal gjøre det mer attraktivt for tredjelandsborgere å søke jobb i EU, og legge bedre til rette for mobilitet internt i EU. Som en del av talent- og mobilitetspakken lanserte EU «Europe on the Move»-initiativet. Forordningen om et EU talent Pool for å gjøre det mer attraktivt for tredjelandsborgere å søke jobb i EU er ikke ferdigforhandlet¹⁷.

Mer informasjon:

- Se pressemelding om «Europe on the Move» [her](#).
- Rådsanbefalingen «Europe on the Move» finnes [her](#).
- Rapport om Europakommisjonens opprinnelige forslag kan finnes i EU-delegasjons halvårsrapport for utdanning for høsten 2023 [her](#).

Rådskonklusjoner om evidensinformert politikk for utdanning

EUs ministre med ansvar for utdanning vedtok 13. mai rådskonklusjoner om evidensinformert politikk for utdanning, der de fremhever viktigheten av at evidens, forskning og data skal bidra til utviklingen av politikk og praksis i utdanningen.

Med evidens menes «*information that is systematically and scientifically collected, analysed, and evaluated to inform policy design, policy development, programme implementation, evaluation, and practice*», og slik evidens kan komme fra like kilder. Begrepet evidensinformert politikktutforming defineres i rådskonklusjonene som at politikk og praksis utvikles fra de best tilgjengelige og mest relevante data/forskning. Rådskonklusjonene legger imidlertid til grunn av selv om evidens fra forskning og data skal legges til grunn ved politikktutvikling, vil andre forhold som verdier, normer, ulike politiske prioriteringer og ulik kontekst enten dette er politisk, sosiale eller økonomiske forhold, spille inn. Denne forståelsen av politikktutvikling er i tråd med gjeldende praksis i de fleste land.

Rådskonklusjonen tar til orde for fire overordnede prioriteringer for evidensinformert politikk for utdanning:

- Fremme evidensinformert politikk og praksis innen utdanning og stimulere til forskning om utdanning.
- Styrke kapasiteten hos alle aktører innen utdanning, slik at disse kan anvende evidens til og overvinne utfordringer som finnes innen utdanningsforskningen og formidling og bruk av denne forskningen.
- Fremme bruk av data innen evidensinformert utdanningspolitikk og praksis.
- Videre utvikle Europakommisjonens Learning Lab¹⁸ som verdifullt redskap for politikktutvikling og samarbeid om dette.

Medlemslandene oppfordrer Europakommisjonen ved bruk av Learning Lab til samarbeide med organisasjoner som OECD, UNESCO og Verdensbanken for å utnytte synergier og hindre duplisering av arbeid.

Mer informasjon:

- Rådskonklusjonene om evidensinformert politikk for utdanning og opplæring finnes [her](#).

¹⁶ Les mer om talent og mobilitetspakken i EU-delegasjonens halvårsrapport om utdanning høsten 2023 [her](#).

¹⁷ Du kan lese mer om EU Talent Pool i arbeidsråd Kristina Jullum Hagens halvårsrapport for våren 2024 [her](#).

¹⁸ [Learning Lab on Investing in Quality Education and Training - European Education Area \(europa.eu\).](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infoboxes/learning-lab-on-investing-in-quality-education-and-training-2023-11-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000)

Kunstig intelligens i utdanningen

EUs ministre med ansvar for utdanning hadde 13. mai en policydebatt om bruk av kunstig intelligens (KI) i utdanningen. Debatten gikk ut på hvordan utdanningssystemene er forberedt på de utfordringer KI byr på, i hvilken grad KI allerede påvirker utdanningspolitikken og hvilke tiltak på europeisk nivå en kan ta for best nyttiggjøre seg av KI for kvalitet i utdanningen. Ministrene var opptatt av å dra nytte av de fordeler som KI kan gi som f.eks. personlig tilpasset læring. Samtidig må en være oppmerksom på de utfordringer KI medfører, og der er derfor (for å utnytte fordeler og se utfordringer) at utvikling av digitale ferdigheter og lærernes kompetanse er særdeles viktig.

Det belgiske formannskapet arrangerte en formannskapskonferanse eller digital dialog i mai 2024, hvor tre tema var på dagsorden; 1) Balansen mellom bruk av data i utdanning og opplæring og personvern, viktigheten av å implementere rådsanbefalinger om digital utdanning og opplæring, og om å utvikle europeiske borgeres digitale ferdigheter vedtatt under det spanske formannskapet høsten 2023¹⁹ og se på mulighetene Extended Reality (XR) and artificial intelligence (AI) kan gi i utdanning og opplæring. Den viktigste konklusjonen fra den digitale dialogen var at å bygge tillit ved bruk av data og teknologi er viktig i tillegg til å ivareta personvern. Det er kun vet tillit mellom myndigheter, lærere og Edtech-industrien at teknologi og data kan brukes til det beste for utdanning og opplæring.

Mer informasjon:

- Bakgrunnsnotatet for debatten om kunstig intelligens 13. mai finner [her](#).
- En rapport som oppsummer formannskapskonferanse / den digitale dialogen i mai 2024 kan sees [her](#).

¹⁹ Les mer om rådskonklusjonene i EU-delegasjonens halvårsrapport or utdanning høsten 2023 [her](#).

Forventninger fremover

Ungarsk formannskap høst 2024

Det ungarske formannskapet la 18. juni frem sine prioriteringer²⁰ for formannskapet i Rådet, 1. juli – 31. desember 2024.

Ungarn har syv hovedprioriteringer under sitt formannskap:

1. Ny avtale om europeisk konkurranseevne («New European Competitiveness Deal»)
2. Styrking av europeisk forsvarspolitik
3. En konsekvent og merittbasert utvidelsespolitikk
4. Hindre ulovlig migrasjon
5. Forme fremtidens samholdspolitikk
6. EUs landbrukspolitik med bønder i sentrum («A farmer-oriented EU agricultural policy»)
7. Adressere demografiske utfordringer

På utdanningsområdet har det ungarske formannskapet følgende tre prioriteringer:

1. Konkurransedyktig høyere utdanning (Promotion of a competitive European Higher Education) – med fokus også på demografi (utfordringer).
2. Strategiske partnerskap innen utdanning og opplæring med rådskonklusjoner på utdanningsministrenes møte i november
3. Det grønne og digitale skiftet i utdanning og opplæring.

Mer informasjon:

- Du finner det ungarske formannskapets prioriteringer [her](#).

Rådskonklusjoner og rådsanbefalinger

Det ungarske formannskapet planlegger rådskonklusjoner om strategiske partnerskap innen utdanning og opplæring på rådsmøtet 25-26. november. Det er også mulig det ungarske formannskapet vil behandle forslaget om attraktive og bærekraftige karriereveier, jf. omtale under høyere utdanningspakken.

Møter/konferanser

- Høynivågruppen (HLG) 30 juni-2. juli
- Generaldirektørmøte for skole (DG Schools) 30 september – 1. oktober
- Generaldirektørmøte for fag- og yrkesopplæring (DG VET) 14-15. oktober
- Generaldirektørmøte for høyere utdanning (DGHE) 17-18. oktober
- En formannskapskonferanse om strategiske partnerskap i utdanning og opplæring vil bli arrangert 15-16. oktober i tilknytning til DG VET og DGHE-møtene
- Rådsmøtet for EUs utdanningsministere finner sted 25-26. november.

²⁰ Det ungarske formannskapet websider finnes [her](#).

Det europeiske råd - Strategisk agenda 2024-2029

Det europeiske råd (DER) vedtok torsdag 27. juni en strategisk agenda²¹ for perioden 2024-2029. Strategisk agenda handler om EUs politiske prioriteringer som vedtas av EUs stats- og regjeringsledere hvert femte år i sammenheng med valget til Europaparlamentet og i forkant av utnevnelsen av ny EU-kommisjon.

Den strategiske agendaen vil ha tre hovedpilarer;

1. Et fritt og demokratisk Europa
2. Et sterkt og sikkert Europa
3. Et velstående og konkurransedyktig Europa.

Den strategiske agendaen skal bidra til å gjøre Europa mer suverent og bedre rustet til å håndtere fremtidige utfordringer. Den strategiske agendaen skal bidra til å gjøre Europa mer suverent og bedre rustet til å håndtere fremtidige utfordringer.

Den tredje pilaren i den strategiske agendaen "Et velstående og konkurransedyktig Europa" inneholder fire underkategorier; 1) Styrke konkurranseevnen, 2) Sikre den grønne og digitale omstillingen, 3) Fremme et innovasjons- og bedriftsvennlig miljø og 4) Gå fremover/avansere sammen. Utdanning og kompetanse nevnes under punkt 4 og her legges det vekt på at økonomisk vekst må komme alle borgere til gode og at den sosiale dimensjonen i EU må opprettholdes slik at alle kan dra nytte av den grønne og digitale omstillingen. Behovet for å investere i utdanning og kompetanse gjennom hele livet og talentmobilitet i og utenfor Europa fremheves.

Europakommisjonens politiske prioriteringer 2024-2029

Europakommisjonens president Ursula von der Leyen presenterte 18. juli 2024 sine politiske prioriteringer for perioden 2024-2029 under overskriften «Europe's Choice»²². Hun skisserer følgende overordnede prioriteringer:

1. A new plan for Europe's sustainable prosperity and competitiveness
2. A new era for European Defence and Security
3. Supporting people, strengthening our societies and our social model
4. Sustaining our quality of life: food security, water and nature
5. Protecting our democracy, upholding our values
6. A global Europe: Leveraging our power and partnerships
7. Delivering together and preparing our Union for the future

Utdanning og kompetanse nevnes flere steder i de politiske retningslinjene og spesielt under prioritering 1 og «*A new plan for Europe's sustainable prosperity and competitiveness*» og «*Tackling the skills and labour gaps*». Europakommisjonen blant annet å etablere:

- «*Union of skills*» som skal sette søkelys på investeringer, livslang læring, re-kvalifisering og godkjenning av ulike typer opplæring.
- Livslang læring skal være en integrert del i hele utdanning- og karriereløpet.
- Bedre grunnleggende ferdigheter og vil foreslå en «*STEM Education Action Plan*» hvor blant annet kvinner og jenter vektlegges.
- Europakommisjonen ønsker en europeisk strategi for yrkesfag (VET).

²¹ Les mer om EUs strategiske agenda [her](#).

²² De politiske retningslinjene for perioden 2024-2029 finnes [her](#). Disse erstatter de politiske retningslinjene under navnet «A Union that strives for more» som finnes [her](#).

- Legger vekt på at finansiering knyttet til kompetanse møter arbeidslivets behov og støtter opp under det grønne- og digitale skiftet.
- Ta Initiativ til et «*Skills Portability Initiative*».

De europeiske universitetsalliansene ses på en rolle i å tiltrekke Europa talenter i samarbeid med næringslivet og departementer med ansvar for forskning og høyere utdanning. Utdanning nevnes også inn under migrasjon og partnerskap for talenter. Det er uklart hva konkret Europakommisjonen legger i at de sier «*de ønsker å styrke Erasmus+ slike at flere kan ta del i Erasmus+ og nevner yrkesfag spesielt*». Erasmus+ skal gjennom forhandlinger med EUs medlemsland, så hvorvidt Erasmus+ styrkes er uklart, men Europakommisjonens ambisjon noteres.

Mads Gravås, Spesialutsending for utdanning, Norges delegasjon til EU, Brussel, 18. juli 2024